

**รายงานสรุปการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้/ประชุมเชิงปฏิบัติการ/และเป็นวิทยากร
กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน**

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นางลารรณ์.....นามสกุล.....สุวรรณประภา.....
 ตำแหน่ง.....นักสำรวจดินปฏิบัติการ.....กลุ่ม/ฝ่าย.....กลุ่มนโยบายและวางแผนการใช้ที่ดิน.....
 หลักสูตร/หัวข้อเรื่องอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
รับมืออย่างไรกับภัยแล้ง.....
 สถานที่อบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.....
 หน่วยงานที่จัดฝึกอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.....
 ตั้งแต่วันที่.....6...เดือน.....กุมภาพันธ์....พ.ศ.2563... ถึงวันที่.....6...เดือน.....กุมภาพันธ์....พ.ศ.....2563..
 เพื่อ ☐ อบรม ☐ สัมมนา ☐ อื่นๆ ระบุ.....เสวนาวิชาการ.....

ส่วนที่ 2 สิ่งที่ได้รับจากการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้

2.1 รายงานสรุปเนื้อหาสาระสำคัญในการอบรม/ สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

ปี 2563 ประเทศไทยต้องเตรียมรับมือกับวิกฤตภัยแล้งที่คาดว่าจะมีความรุนแรงมากเป็นอันดับสองในรอบ 40 ปี นับตั้งแต่ปี 2522 โดยจะต้องเผชิญฝนแล้งที่ยาวนานจนถึงเดือน มิ.ย. โดยมีบางพื้นที่ประสบภัยแล้งมาตั้งแต่ปลายปี 2562 แล้วหรือช่วงสิ้นฤดูฝน ซึ่งส่วนหนึ่งเกิดจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศที่มีผลต่อสถานการณ์น้ำ คือ ส่งผลให้ปริมาณฝนรายเดือน และรายปีเปลี่ยนแปลง จำนวนวันที่ฝนตก และความเข้มข้นของฝนเปลี่ยนแปลง ปัญหาความรุนแรงและแปรปรวนของน้ำเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดอุทกภัยและปัญหาภัยแล้งเพิ่มขึ้น

สถานการณ์น้ำของโลก ปี 2563 (ประเมินโดยสถาบันการจัดการน้ำนานาชาติ)

ทุกประเทศทั่วโลกสถานการณ์น้ำในอนาคตมีแนวโน้มขาดแล่นน้ำ โดยเฉพาะประเทศในทวีปเอเชียจะมีการขาดน้ำในด้านเศรษฐกิจ กล่าวคือ ปริมาณน้ำจะยังคงมีพอใช้ แต่จะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีถึงจะพอ ยกเว้นประเทศในแถบตอนเหนือ ยุโรป อเมริกา ที่อนาคตจะยังคงมีปริมาณน้ำเพียงพอ เนื่องจากส่วนใหญ่ทำการเกษตรในฤดูฝนเพียงปีละ 1 ครั้ง ในขณะที่เอเชียทำการเกษตรทั้งปี

สถานการณ์น้ำในประเทศไทย มีการใช้น้ำเพื่อประโยชน์ 4 สาขา

1. น้ำกินน้ำใช้ เพื่อการชะล้าง เพื่อสุขภาพและสันติภาพ การจราจร ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีและเพื่อบรรเทาภัยแล้ง
2. น้ำเพื่อการเกษตร ในการเพาะปลูก เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ปศุสัตว์ และอนุรักษ์ดิน
3. น้ำเพื่อการผลิต ในด้านอุตสาหกรรม การเดินเรือ การท่องเที่ยวและการผลิตพลังงาน
4. น้ำเพื่อระบบนิเวศ เพื่อหล่อเลี้ยงลำน้ำ บรรเทาน้ำเสีย ป้องกันการรุกตัวของน้ำเค็ม ดับไฟป่า และเป็นแหล่ง

เชื่อมโยงระบบนิเวศบนบกและทะเล

สถานการณ์ปัจจุบัน ไทยยอมสละน้ำส่วนเพื่อระบบนิเวศ โดยจะถูกปล่อยไปให้ด้านการอุปโภคบริโภค เพื่อการเกษตร เพราะสถานการณ์ปัจจุบันประสบภาวะแห้งแล้งมาก

สรุปสถานการณ์น้ำภาพรวมของประเทศไทย

- ปริมาณน้ำในแหล่งน้ำ ปริมาณน้ำรวมทั้งสิ้น 46,420 ล้าน ลบ.ม. (ร้อยละ 57) แหล่งน้ำขนาดใหญ่ 38 แห่ง ปริมาณน้ำใช้การ 18,089 ล้าน ลบ.ม. (ร้อยละ 38) ฝักระวังนํ้าน้อย 19 แห่ง แหล่งน้ำขนาดกลาง 354 แห่ง ฝักระวังนํ้าน้อย 123 แห่ง

- สถานการณ์แม่น้ำสายหลัก แม่น้ำสายหลักทุกภาคปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์ที่น้อยวิกฤติ ยกเว้น ภาคกลางและภาคใต้ ปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยถึงปกติ แม่น้ำโขงทุกสถานีปริมาณน้ำอยู่ในเกณฑ์น้อยวิกฤติ แนวโน้มระดับน้ำ จ.หนองคาย มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จ.เลย นครพนม มุกดาหาร และอุบลฯ มีแนวโน้มทรงตัว ส่วน จ.เชียงราย มีแนวโน้มลดลง คุณภาพน้ำ ค่าความเค็ม ด้านอุปโภค บริโภค แม่น้ำเจ้าพระยา สถานีสูบน้ำสำแล อ.เมือง จ.ปทุมธานี อยู่ในเกณฑ์ปกติ มีความเค็มสูงสุด 0.58 กรัมต่อลิตร (5 ก.พ.63) ด้านการเกษตร แม่น้ำแม่กลองและเพชรบุรี อยู่ในเกณฑ์ปกติ แม่น้ำท่าจีน บางปะกง อยู่ในเกณฑ์ฝักระวัง ค่าออกซิเจนละลายน้ำ แม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณสถานีวัดมะขาม จ.ปทุมธานี ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน สำหรับแม่น้ำอื่นๆ อยู่ในเกณฑ์พอใช้ถึงดี

การเตรียมการล่วงหน้าในการบริหารจัดการน้ำ

1. การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ โดยประเมนการจัดการทรัพยากรน้ำในทุกมิติร่วมกัน (ดำเนินการแล้วแต่การสื่อสารยังไม่ทั่วถึง)
2. การวางมาตรการลดความเสี่ยงจากความเสี่ยงของสภาพภูมิอากาศที่สูงขึ้น เช่น การติดตามการพยากรณ์อากาศล่วงหน้า
3. ควรเน้นการบริหารจัดการในด้านอุปสงค์มากกว่าการจัดการด้านอุปทาน ซึ่งประเทศไทยดำเนินการโดยเน้นเฉพาะที่การพัฒนาและจัดการแหล่งน้ำซึ่งไม่เพียงพอกับสภาพปัจจุบัน
4. การลดการใช้ในทุกภาคส่วน คือ การเกษตร อุตสาหกรรม การอุปโภค บริโภค พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยว

แนวทางในการพัฒนาและบริหารจัดการน้ำ

1. การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเป็นหลัก (หรือขนาดกลาง) เพราะสามารถตอบสนองในแต่ละพื้นที่ได้ ทั้งนี้แหล่งน้ำขนาดใหญ่ที่มีความคุ้มค่าต่อการลงทุน และผลกระทบน้อยมีเหลือน้อยมาก
2. ส่งเสริมให้แต่ละกลุ่มผู้ใช้น้ำ สร้างแหล่งน้ำสำรองของตนเอง ทั้งด้านการเกษตร (สระน้ำ) อุตสาหกรรม อุปโภค บริโภค การท่องเที่ยวและพาณิชยกรรม
3. การสนับสนุนให้กลุ่มผู้ใช้น้ำทุกกลุ่ม ลดการการใช้น้ำ และพยายามนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำ ส่วนอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพต้องมีการบำบัดน้ำเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่
4. การอนุรักษ์พื้นที่ต้นน้ำ ซึ่งจะส่งผลให้น้ำหลากช้าลง (นำน้ำไปใช้ได้มากขึ้น) เพิ่มปริมาณน้ำใต้ดิน (รวมทั้งน้ำท่าในฤดูแล้ง) รวมทั้งผลด้านการลดอุทกภัยและการกัดเซาะของดิน
5. การวางแผนการใช้น้ำร่วมกันจากหลายแหล่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน

6. การปรับวิธีการให้น้ำแบบประหยัด เช่น การให้น้ำข้าวแบบเปียกสลับแห้ง ระบบน้ำหยดสำหรับพืชไร่และพืชอื่นๆ

7. การวางมาตรการลดความเสี่ยงจากความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศที่สูงขึ้น เช่น การติดตามการพยากรณ์อากาศล่วงหน้า การสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของฤดูกาล การกระจายความเสี่ยง

8. การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการโดยประเมินการจัดการทรัพยากรดินและน้ำ รวมทั้งป่าไม้ และเน้นการมีส่วนร่วม

9. การเลือกปลูกพืชใช้น้ำน้อยในฤดูแล้ง (รัฐเสริมการตลาด)

แนวทางทั่วไปในการจัดการเมื่อเกิดความแห้งแล้ง

1. การจัดการด้านน้ำต้นทุน

- การพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม รวมถึงฝนหลวง
- การปรับการบริหารจัดการน้ำ และการใช้น้ำจากแหล่งทางเลือก
- มาตรการอื่นๆ เช่น การปรับแนวทางการส่งน้ำ เกณฑ์การใช้น้ำ

2. การจัดการด้านการใช้น้ำ (Reduce-Reuse-Recycle)

- การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้น้ำ
- การลดการใช้น้ำลง โดยไม่เกิดผลกระทบหรือกระทบต่ำ
- การนำน้ำกลับมาใช้ซ้ำ การบำบัดน้ำเพื่อคุณภาพดีขึ้นจนสามารถนำกลับมาใช้ใหม่

3. การลดผลกระทบจากการขาดน้ำให้ต่ำสุด (สำคัญมากในปัจจุบัน)

- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และการให้ความรู้
- ปลูกจิตสำนึกการใช้ทรัพยากรดิน น้ำ และป่า
- ประกาศแนวทางในการประหยัดน้ำในภาวะขาดแคลน

2.2 ประสพการณ์/ประโยชน์ที่ได้รับ /การประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

☒ ต่อตนเอง

เป็นการหาความรู้เพิ่มเติมและสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการจัดการข้อมูลเพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ที่ดิน วางแผนการปลูกสอดคล้องกับปริมาณน้ำ ปลูกพืชอายุสั้นใช้น้ำน้อย

☒ ต่อหน่วยงาน / การนำมาประยุกต์ใช้กับหน่วยงาน

เป็นข้อมูลและข้อเสนอแนะการปฏิบัติเพื่อรับมือและลดผลกระทบจากปัญหาภัยแล้ง การวางแผนการจัดสรรน้ำ เพื่อการเพาะปลูกได้สอดคล้องกับปริมาณน้ำ จัดหาแหล่งน้ำสำรองและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้ง

2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการอบรม/สัมมนา/พัฒนาความรู้ฯ

.....
.....

2.4 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....
.....

ลงชื่อ.....

(นางสาววรรณี สุวรรณประมา)

ตำแหน่ง.....

ผู้รายงาน

วันที่ ๒๖ เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๓

ส่วนที่ 3 ความเห็นของผู้บังคับบัญชา

() ทราบ

ลงชื่อ.....

(นายสมศักดิ์ สุขจันทร์)

ตำแหน่ง.....

วันที่ ๒๕ เดือน ก.พ. พ.ศ. ๒๕๖๓
